

Sygn. akt **XX GC 933/15**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 lipca 2017 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XX Wydział Gospodarczy w składzie:

Przewodniczący: SSO Katarzyna Kisiel

Protokolant : sekretarz sądowy Anna Kozłowska

po rozpoznaniu w dniu 26 czerwca 2017r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa T. L.

przeciwko M. Towarzystwu (...) spółce akcyjnej w W.

o zapłatę

I. zasądza od strony pozwanej M. Towarzystwa (...) spółki akcyjnej w W. na rzecz powódki T. L. kwotę 118.917 zł (sto osiemnaście tysięcy dziewięćset siedemnaście złotych) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 20 maja 2013r. do dnia 31 grudnia 2015r. oraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016r. do dnia zapłaty;

II. zasądza od strony pozwanej M. Towarzystwa (...) spółki akcyjnej w W. na rzecz powódki T. L. kwotę 10.246 zł (dziesięć tysięcy dwieście czterdzieści sześć złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 3.600 zł (trzy tysiące sześćset złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

III. nakazuje pobrać od strony pozwanej M. Towarzystwa (...) spółki akcyjnej w W. na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego w Warszawie) kwotę 212,48 zł (dwieście dwanaście złotych czterdzieści osiem groszy) tytułem wydatków poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa.

SSO Katarzyna Kisiel

Sygn. akt XX GC 933/15

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 24 lutego 2015 r. (data nadania w Urzędzie Pocztowym, k. 177) powódka T. L. wniosła o zasądzenie na jej rzecz

od pozwanej M. Towarzystwo (...) S.A. w W. (dalej: M. T.) kwoty 118.917,00 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 20 maja 2013 r. oraz kosztami postępowania, w tym kosztami zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu pozwu powódka wskazała, że na podstawie art. 764⁽³⁾ k.c. przysługuje jej wobec pozwanej roszczenie o wypłatę świadczenia wyrównawczego z tytułu rozwiązania umów agencyjnych łączących strony. Powódka wyjaśniła, że współpracę z A. L. (...) – (...) Towarzystwo (...) (...) (...) S.A. (dalej: A. L.), będącą poprzednikiem prawnym M. Towarzystwo (...) S.A., rozpoczęła w lipcu 1994 r. Współpraca stron trwała przez okres kilkunastu lat, tj. do roku 2012, a w jej trakcie powódka świadczyła na rzecz pozwanej usługi jako agent, a później także jako kierownik zespołu agentów. W trakcie kilkunastoletniej pracy powódka nie tylko pozyskała dla pozwanej bardzo wiele nowych klientów, zawierając tysiące umów na życie i dożycie – zarówno indywidualnych jak i grupowych, lecz także doprowadziła do istotnego wzrostu obrotów z dotychczasowymi klientami poprzez rozszerzenie ich ubezpieczenia o umowy dodatkowe

i fundusze inwestycyjne. Powódka zaznaczyła jednocześnie, iż jej zaangażowanie w pracę oraz profesjonalizm były doceniane przez pozwaną, co znajdowało swoje odzwierciedlenie w licznych nagrodach, dyplomach oraz listach gratulacyjnych. Dzięki wynikom swojej pracy powódka została członkiem elitarnego Klubu (...) w P., skupiającego najlepszych agentów ubezpieczeniowych i utrzymywała ten status przez okres 10 lat. Została również wyróżniona nagrodą międzynarodową (...) w latach 1997, 1998 i 1999. Co więcej, powódka już po 3 latach pracy u pozwanej dostała nominację na Kierownika Zespołu Agentów, a zespoły którymi kierowała na przestrzeni 15 lat osiągały niezwykle dobre wyniki nie tylko w skali kraju, ale i w skali Europy i świata. Ponadto w latach 2000 - 2007 powódka była dyrektorem agencji pozwanej.

Od 2008 r. pozwana spółka zaczęła mieć poważne problemy finansowe, co było związane z zagrożeniem upadłością firmy (...), tj. „spółki matki” pozwanej w U. i na świecie. Doniesienia medialne na temat problemów finansowych (...) wpłynęły negatywnie na zaufanie klientów do firmy (...) w P. – dotychczasowi klienci zaczęli się bowiem obawiać o przyszłość swych polis, a nowe osoby coraz trudniej było przekonać do ich zakupu. Sytuacja ta miała bezpośrednie przełożenie na wyniki pracy wszystkich agentów ubezpieczeniowych pozwanej przez okres kilku następnych lat, gdyż coraz trudniej było osiągać dawne wyniki, które pozwana nadal egzekwowała od swoich pracowników. Powódka podkreśliła przy tym, że zawsze była przez pozwaną uznawana za osobę wybitną, co skutkowało tym, iż nadal (także po roku 2008) oczekiwano od niej znacznie lepszych wyników niż od innych agentów, jednak pomimo tego powódka oczekiwania te spełniała.

W celu wyegzekwowania od powódki jeszcze wyższych wyników pracy, pozwana zredagowała i przedłożyła powódce do podpisu „(...)” Powódka porozumienie to podpisała, zdając sobie sprawę, że gdyby tego nie uczyniła stałoby się to pretekstem do zakończenia współpracy stron. Porozumienie powyższe zostało zawarte w dniu 5 stycznia 2012 r. i dotyczyło specjalnych wymogów narzuconych przez pozwaną w okresie od dnia 1 stycznia 2012 r. do dnia 31 marca 2012 r. Powódka spełniła wytyczne szczegółowo określone w przedmiotowym porozumieniu, jednak nie w 100 % - w ocenie powódki do pełnej realizacji porozumienia zabrakło ok. 5 %. Jako że porozumienie obowiązywało jedynie do dnia 31 marca 2012 r., zatem od dnia 1 kwietnia 2012 r. powódka powróciła do swoich standardowych obowiązków jako kierownika zespołu agentów.

Wobec utrzymującej się złej kondycji finansowej firmy (...) na świecie i w P., atmosfera w pozwanej spółce stopniowo się pogarszała, albowiem wywierano coraz większą presję na poprawę wyników lub utrzymanie ich na dotychczasowym poziomie. Powyższe skłoniło powódkę do podjęcia decyzji o rezygnacji z pełnienia funkcji kierownika zespołu, wobec czego w dniu 13 czerwca 2012 r. powódka wypowiedziała pozwanej Umowę z Kierownikiem Zespołu w trybie ustawowym, postanawiając odtąd współpracować z pozwaną wyłącznie jako agent, gdyż na tym polu nie obawiała się narzucanych jej wymogów i wywierania na nią jakiegokolwiek presji.

Reakcją pozwanej na powyższe było wypowiedzenie powódce pismem z dnia 10 lipca 2012 r. wszystkich umów łączących strony bez zachowania terminów wypowiedzenia. Wypowiedzenie pozwana uzasadniła faktem niewypełnienia przez powódkę zobowiązań wynikających z porozumienia z dnia 10 stycznia 2012 r. oraz zobowiązań wynikających z umowy z agentem polegających na nie przekazaniu do firmy co najmniej trzech wniosków o ubezpieczenie na życie w kwartale, do których została opłacona składka i wystawiona polisa.

Pismem z dnia 8 maja 2013 r. powódka wystąpiła do pozwanej z wnioskiem o wypłacenie świadczenia wyrównawczego na podstawie art. 764³ k.c., jednakże pozwana odmówiła, powołując się na przepis art. 764⁴ k.c. który stanowi, że świadczenie wyrównawcze nie przysługuje agentowi, jeżeli dający zlecenie wypowiedział umowę na skutek okoliczności, za które ponosi odpowiedzialność agent, usprawiedliwiających wypowiedzenie umowy bez zachowania terminów wypowiedzenia.

Powódka wyjaśniła nadto, że wysokość należnego jej świadczenia wyrównawczego wyliczyła biorąc za podstawę średnią roczną prowizję z ostatnich pięciu lat współpracy z pozwaną, która była jedynym źródłem zarobkowym powódki, tj. za okres od sierpnia 2007 r. do lipca 2012 r. (pозew k. 2-13).

W odpowiedzi na pozew (...) Towarzystwo (...) S.A w W. wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie na jej rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu odpowiedzi na pozew pozwana podniosła, iż zgodnie z treścią art. 764⁴ k.c. świadczenie wyrównawcze nie przysługuje agentowi, jeżeli dający zlecenie wypowiedział umowę na skutek okoliczności, za które odpowiedzialność ponosi agent, usprawiedliwiających wypowiedzenie umowy bez zachowania terminów wypowiedzenia. W ocenie pozwanej z takim stanem faktycznym mamy do czynienia w niniejszej sprawie, albowiem umowy łączące pozwaną z powódką zostały wypowiedziane na skutek niewywiązywania się przez powódkę z przyjętych na siebie zobowiązań. Strona pozwana stwierdziła nadto, że strony łączyły dwie umowy o współpracę, tj. umowa z agentem oraz umowa z kierownikiem zespołu agentów, wskazując jednocześnie, że z tytułu umowy z agentem powódka otrzymała w latach 2007 - 2012 łączne wynagrodzenie w wysokości 181.729,52 zł, wobec czego, zdaniem pozwanej, maksymalna kwota należnego powódce świadczenia wyrównawczego – gdyby było ono należne – wyniosłaby 36.345,90 zł. Pozwana podniosła także, że przy obliczaniu świadczenia wyrównawczego nie powinna zostać uwzględniona prowizja z tytułu pośredniczenia przez powódkę przy zawieraniu umów o członkostwo w otwartym funduszu emerytalnym M., gdyż pośrednictwo takie było świadczone na rzecz innego podmiotu niż pozwana, a klienci zostali pozyskani jako klienci otwartego funduszu emerytalnego M., nie zaś pozwanej. Dodatkowo strona pozwana zarzuciła, iż wypłata świadczenia wyrównawczego wymaga spełnienia łącznie czterech przesłanek określonych w art. 764³ k.c., a ciężar dowodu w tym zakresie spoczywa na agencji. Tymczasem w ocenie pozwanej spółki powódka nie wykazała, że pozwany nadal czerpie znaczne korzyści z umów zawartych za pośrednictwem powódki (odpowiedź na pozew k. 182-184).

Pismem z dnia 18 sierpnia 2015 r. (data nadania w Urzędzie Pocztowym k. 220v) powódka ustosunkowała się do zarzutów podniesionych przez pozwaną wskazując, że sposób wyliczenia przez nią świadczenia wyrównawczego, wbrew zarzutom pozwanej, został należycie udokumentowany oraz szczegółowo wyjaśniony w pozwie. Strona powodowa zaznaczyła również, że przepis art. 764⁽³⁾ k.c. nie rozgranicza umów będących podstawą żądania świadczenia wyrównawczego ani nie wyłącza którejkolwiek z nich. Zdaniem powódki należne jej świadczenie wyrównawcze winno być obliczane przy uwzględnieniu całego wynagrodzenia otrzymywanego przez powódkę. Powódka podniosła również, iż nie ma przeszkód, aby przy wyliczeniu świadczenia wyrównawczego uwzględnić także prowizję otrzymywaną przez nią z tytułu pośredniczenia przy zawieraniu umów o członkostwo w otwartym funduszu emerytalnym M., gdyż zmiana nazwy firmy z (...) (...) na M. (...) nie ma żadnego znaczenia, jako że powódka przez cały czas świadczyła usługi na rzecz pozwanej, bez względu na jej nazwę, a prowizje z tego tytułu stanowiły składową jej wynagrodzenia należnego od pozwanej. Strona powodowa zaznaczyła również, iż wbrew zarzutom strony pozwanej, wykazała zaistnienie wszystkich przesłanek określonych w art. 764⁽³⁾ k.c., od których zależy zasadność żądania świadczenia wyrównawczego (pismo procesowe powódki z dnia 18 sierpnia 2015 r. k. 218-219).

W toku procesu strony podtrzymały dotychczasowe stanowiska w sprawie.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W okresie od dnia 1 lipca 1994 r. do dnia 10 lipca 2012 r. powódka T. L. współpracowała z A. L. (...) – (...) Towarzystwo (...) (...) (...) S.A. (która następnie zmieniła nazwę na M. Towarzystwo (...) S.A. w W.) w oparciu o łączące strony umowy agencyjne, tj. w oparciu o umowę agencyjną z dnia lipca 1994 r., umowę z agentem z dnia 22 listopada 1996 r., umowę agencyjną z kierownikiem zespołu agentów z dnia 20 września 1997 r., umowę agencyjną z dnia 23 lutego 2011 r. oraz umowę z kierownikiem zespołu agentów z dnia 1 marca 2012 r. W ramach tej współpracy powódka świadczyła na rzecz pozwanej usługi jako agent, a później także jako kierownik zespołu agentów. Ponadto w latach 2000 - 2007 T. L. pełniła funkcję dyrektora agencji pozwanej spółki.

Dowód: okoliczności bezsporne potwierdzone dowodami z dokumentów w postaci umowy agencyjnej z dnia 1 lipca 1994 r. k. 16-25, umowy z agentem z dnia 22 listopada 1996 r. k. 26-28, umowy agencyjnej z kierownikiem zespołu agentów z dnia 20 września 1997 r. k. 29-35, umowy agencyjnej z dnia 23

lutego 2011 r. k. 36-48, umowy z kierownikiem zespołu agentów z dnia 1 marca 2012 r. k. 49-60, odpisu pełnego z KRS pozwanej k. 188-198.

W trakcie kilkunastoletniej współpracy z A. L. T. L. stała się jednym z najlepszych agentów w P., ale także na świecie - pozyskując dla pozwanej ogromną ilość nowych klientów oraz zawierając tysiące umów na życie i dożycie, a także doprowadzając do istotnego wzrostu obrotów z dotychczasowymi klientami. Zaangażowanie T. L. w pracę oraz jej profesjonalizm były wielokrotnie doceniane przez pozwaną, co znajdowało swoje odzwierciedlenie w licznych nagrodach, dyplomach oraz listach gratulacyjnych. Dzięki wynikom swojej pracy powódka T. L. została członkiem elitarnego Klubu (...) w P., skupiającego najlepszych agentów ubezpieczeniowych i utrzymywała ten status przez okres 10 lat. Została również wyróżniona nagrodą międzynarodową (...) w latach 1997, 1998 i 1999. Co więcej, powódka już po 3 latach pracy u pozwanej dostała nominację na kierownika zespołu agentów, a zespoły którymi kierowała na przestrzeni 15 lat osiągały niezwykle dobre wyniki nie tylko w skali kraju, ale i w skali Europy i świata.

Dowód: okoliczności bezsporne potwierdzone dowodami z dokumentów: z aproszenie na W. G. Klubu (...) w 1999 r. k. 114, zaproszenie na W. G. Klubu (...) w latach 2000 i 2002 k. 115-116, Dyplom Klubu (...) prezentujący dziesięcioletnią przynależność do tego klubu k. 117, Dyplom (...) k. 118, zaproszenie do Teatru Wielkiego na spektakl oraz bankiet w roku 2000 k. 119, dokumenty poświadczające otrzymanie nagrody w postaci wycieczki do S. P. i kwoty pieniężnej w roku 2005 k. 120, list gratulacyjny za zajęcie X miejsca w świecie wśród Kierowników Zespołów w kategorii (...) (...) w 2008 r. k. 121, dyplom dla Kierownika Zespołu za zajęcie I miejsca pod względem uzyskanej składki wypadkowej w 2008 r. k. 123, podziękowanie od firmy za 15 lat współpracy i budowania sukcesu firmy pozwanej k. 123, wykazy pracy najlepszych kierowników zespołów-ocena w różnych kategoriach 2009 r. k. 124-125, List Gratulacyjny za zajęcie II miejsca na świecie wśród Kierowników Zespołów w kategorii (...) - drugi kwartał 2009 r. k. 126, dyplom (...) dla zwycięzcy w kategorii ubezpieczeń grupowych w 2009 r. k. 127, Ranking Kierowników Zespołów - zespoły wiodące na świecie w kategorii ciągłości k. 128-129, dyplomy za: zajęcie I miejsca wśród Kierowników Zespołów w sprzedaży ubezpieczeń wypadkowych w 2009 r., zajęcie II miejsca wśród Kierowników Zespołów w sprzedaży ubezpieczeń grupowych w 2009 r. i zajęcie III miejsca wśród Kierowników Zespołów za jakość sprzedaży w 2009 r. k. 130-132, List Gratulacyjny za zajęcie IV miejsca na świecie w sprzedaży ubezpieczeń grupowych - 2010 rok k. 133, dyplom za zajęcie II miejsca w sprzedaży ubezpieczeń wypadkowych w 2010 r. k. 134, List Gratulacyjny za zajęcie VIII miejsca w sprzedaży ubezpieczeń wypadkowo-zdrowotnych w 2011 r. k. 135, Ranking P. 2011 - najlepsi Kierownicy Zespołów na arenie międzynarodowej w 2011 r. k. 136, potwierdzenie odbioru nagrody za sprzedaż ubezpieczeń grupowych w 2012 r. k. 137-138, nominacja na Dyrektora Agencji k. 139, Dyplom dla Dyrektora Agencji za I miejsce w D. P. k. 140 oraz zeznaniami świadka R. M. (k. 359- 360).

W 2008 r. spółka (...) Inc., będąca spółką dominującą („spółką matką”) spółki (...) Towarzystwo (...) (...) (...) S.A. została zagrożona upadłością. Doniesienia medialne na temat problemów finansowych (...) wpłynęły negatywnie na zaufanie klientów do firmy (...) w P., a sytuacja ta miała bezpośrednie przełożenie na wyniki pracy agentów ubezpieczeniowych pozwanej przez okres kilku następnych lat. Pomimo zaistniałej sytuacji A. L. nadal domagało się od swoich agentów, aby osiągali wyniki pracy na dotychczasowym poziomie. Od T. A. L. oczekiwało znacznie wyższych wyników niż od pozostałych agentów, jednak powódka oczekiwania te spełniała.

Dowód: okoliczności bezsporne potwierdzone dowodami z dokumentów: artykuł prasowy z dnia 18 września 2008 r. k. 141, informacja (...) z dnia 20 października 2008 r. k. 142, artykuł z „(...)” z dnia 25 lutego 2009 r. k. 143, korespondencja mailowa z dnia 10 listopada 2011 r. oraz z dnia 20 stycznia 2011 r. k. 144-145 oraz zeznaniami świadka R. M. (k. 359- 360).

W dniu 5 stycznia 2012 r. T. L. podpisała z A. L. „(...)”. Porozumienie to zostało podpisane z inicjatywy A. L. i nakładało na T. L. dodatkowe obowiązki. Zgodnie z § 1 porozumienia strony postanowiły, że w okresie od dnia 1 stycznia 2012 r. do końca marca 2012 r. zmianie ulegnie Umowa z Kierownikiem Zespołu Agentów z dnia 1 marca 2011 r. w ten sposób, że kierownik zespołu zostanie zobowiązany do zrealizowania następujących celów:

a) zrekutowania dwóch kandydatów na agentów, z których co najmniej jeden uzyska status Agenta (...) w okresie od 1 stycznia 2012 r. do końca miesiąca obrachunkowego marca 2012 r.;

b) osiągnięcie przez agenta M. K. statusu Agenta (...) w okresie do końca miesiąca obrachunkowego marca 2012 r.

Dowód: okoliczności bezsporne potwierdzone dowodem z dokumentów w postaci (...) k. 146-147.

T. L. podpisała powyższe porozumienie, albowiem zdawała sobie sprawę, że gdyby tego nie uczyniła stałoby się to pretekstem do zakończenia współpracy stron. Powódka zrealizowała wytyczone jej w porozumieniu z dnia 10 stycznia 2012 r. cele, jednakże nie w 100 %. T. L. zrekutowała dwóch nowych kandydatów na agentów, a jeden z nich nie uzyskał statusu Agenta (...) wyłącznie ze względów formalnych, tj. z powodu wystąpienia braku 4 zł na koncie bankowym klienta, z którym spisano wniosek o ubezpieczenie, czego klient nie był świadomy a tym bardziej agent go ubezpieczający. Klient brak jednak uzupełnił i polisa została wydana, jednak dopiero po 31 marca 2012 r. Wymóg dotyczący agenta M. K. nie został spełniony, jednakże ww. bardzo zbliżył się swoim wynikiem pracy do postawionego mu celu, pomimo, iż ostatecznie go nie osiągnął. Pozwana spółka aż do dnia 10 lipca 2012 r. nie zgłaszała powódce żadnych zastrzeżeń co do należytego wykonania porozumienia z dnia 10 stycznia 2012 r., a nawet wyraziła na ogólnym forum wyrazy uznania za powódki za osiągnięcie celów wynikających z tego porozumienia (pomimo, iż nie zostały zrealizowane w całości), w tym za dobre przygotowanie kandydatów na agenta.

Dowód: okoliczności bezsporne potwierdzone zeznaniami powódki T. L. k. 404 oraz dowodami z dokumentów w postaci: oświadczenia agenta K. R.- z dnia 10 września 2014 r. k. 148; oświadczenie klienta P. D. z dnia 3 września 2014 r. k. 149; oświadczenie agenta M. K. z dnia 9 września 2014 r. k. 150; korespondencja mailowa z dnia 15 czerwca 2012 r. wraz z załącznikiem - listą kierowników zespołów zakwalifikowanych do nagrody za osiągnięte wyniki sprzedaży k. 161-162; korespondencja mailowa od pozwanej z dnia 10 stycznia 2012 r. w przedmiocie przyznania nagrody najlepszym kierownikom zespołów w P. k. 163; korespondencja mailowa z dnia 24 lutego 2012 roku z pochwałą dla powódki za dobre przygotowanie kandydata na agenta k. 164; korespondencja mailowa od pozwanej z dnia 27 marca 2012 roku z pochwałą za ponowne, „perfekcyjne” przygotowanie kandydata na agenta k. 165.

Porozumienie z dnia 10 stycznia 2012 r. przestało obowiązywać, zgodnie z jego postanowieniami, z dniem 31 marca 2012 r. Od dnia 1 kwietnia 2012 r. T. L. powróciła do swoich standardowych obowiązków jako kierownika zespołu agentów wynikających z umowy z dnia 1 marca 2011 r.

Dowód: okoliczności bezsporne potwierdzone zeznaniami powódki T. L. k. 404 oraz dowodem z dokumentu w postaci (...) k. 146-147.

Wobec utrzymującej się złej kondycji finansowej firmy (...) Inc. na świecie oraz A. L. w P., atmosfera w pozwanej spółce stopniowo się pogarszała – kierownictwo spółki wywierało coraz większą presję na poprawę wyników pracy, a przynajmniej na utrzymanie ich na dotychczasowym poziomie. A. L. chciało podpisać z T. L. kolejne porozumienia, na które powódka nie wyraziła zgody. Powyższa sytuacja skłoniła powódkę do podjęcia decyzji o rezygnacji z pełnienia funkcji kierownika zespołu, wobec czego pismem z dnia 13 czerwca 2012 r. T. L. wypowiedziała pozwanej Umowę z Kierownikiem Zespołu w trybie ustawowym, postanawiając odtąd współpracować z pozwaną wyłącznie jako agent.

Dowód: okoliczności bezsporne potwierdzone zeznaniami powódki T. L. k. 404 oraz zeznaniami świadka R. M. (k. 359- 360), a także dowodem z dokumentu w postaci pisma z dnia 13 czerwca 2012 r. o wypowiedzeniu umowy k. 151.

Reakcją pozwanej na powyższe było wypowiedzenie powódce pismem z dnia 10 lipca 2012 r. wszystkich umów łączących strony bez zachowania terminów wypowiedzenia. Jako przyczynę wypowiedzenia umowy agencyjnej pozwana wskazała niewykonanie zobowiązania wynikającego z pkt D1 umowy dotyczącego przyjęcia w każdym kolejnym kwartale rozliczeniowym co najmniej trzech wniosków o ubezpieczenie na życie, od których zapłacona została pierwsza pełna składka oraz wystawiona została polisa. Jako przyczynę wypowiedzenia umowy z Kierownikiem

Zespołu Agentów z dnia 1 marca 2012 r. pozwana wskazała niezrealizowanie celów określonych w porozumieniu z dnia 5 stycznia 2012 r.

Dowód: okoliczności bezsporne potwierdzone dowodem z dokumentu w postaci oświadczenia o wypowiedzeniu umowy z dnia 10 lipca 2012 r. k. 152.

W związku z wypowiedzeniem umów łączących strony, pismem z dnia 8 maja 2013 r. T. L. zwróciła się do pozwanej z wnioskiem o wypłatę na podstawie art. 764³ k.c. świadczenia wyrównawczego w wysokości 131.500,00 zł.

Dowód: okoliczności bezsporne potwierdzone dowodem z dokumentu w postaci wniosku o wypłatę świadczenia wyrównawczego z dnia 8 maja 2013 r. k. 153.

Pismem z dnia 20 maja 2013 r. pozwany odmówił powódce wypłaty świadczenia wyrównawczego powołując się na przepis art. 764⁴ k.c., zgodnie z którym świadczenie wyrównawcze nie przysługuje agentowi, jeżeli dający zlecenie wypowiedział umowę na skutek okoliczności, za które ponosi odpowiedzialność agent, usprawiedliwiających wypowiedzenie umowy bez zachowania terminów wypowiedzenia.

Dowód: okoliczności bezsporne potwierdzone dowodem z dokumentu w postaci pisma pozwanej z dnia 20 maja 2013 r. k. 154.

W dniu 24 czerwca 2013 r. T. L. skierowała do pozwanej pismo, w którym podtrzymała żądanie wypłaty świadczenia wyrównawczego. W odpowiedzi na powyższe A. L. podtrzymała swoje stanowisko wyrażone w piśmie z dnia 20 maja 2013 r.

Dowód: okoliczności bezsporne potwierdzone dowodami z dokumentów w postaci pisma powódki z dnia 24 czerwca 2013 r. k. 155 oraz pisma pozwanej z dnia 11 lipca 2013 r. k. 156.

Z tytułu świadczonych na rzecz pozwanej usług agencyjnych na podstawie wszystkich łączących strony umów, tj. umów agencyjnych oraz umów z kierownikiem zespołu agentów w okresie od sierpnia 2007 r. do lipca 2012 r. T. L. otrzymała wynagrodzenie w łącznej wysokości 594.586,51 zł, tj. średnio 118.917,00 zł rocznie.

Dowód: okoliczności bezsporne potwierdzone dowodami z dokumentów w postaci: wyliczenia wysokości świadczenia wyrównawczego k. 61, rachunków za rok 2007 k. 62-81, zeznań podatkowych za lata 2008-2011 k. 82-89; rachunków za rok 2012 k. 90-110 oraz opinią biegłego k. 255-268.

Klienci pozyskani przez powódkę dla pozwanej w okresie od 1 grudnia 2011 r. do końca lipca 2012 r. wpłacili na konto pozwanej spółki składki ubezpieczeniowe w łącznej wysokości 2.338.604,00 zł, zaś w okresie od sierpnia 2011 r. do końca listopada 2012 r. w kwocie 1.236.090,00 zł. Również w kolejnych latach pozwana czerpała korzyści z pracy powódki - za część roku 2014 r., tj. za okres do końca kwietnia 2014 r. na konto pozwanej spółki od klientów pozyskanych przez powódkę tytułem składek ubezpieczeniowych wpłynęła łącznie kwota 1.063.164,08 zł.

Dowód: wydruk prowizyjny z dnia 2 sierpnia 2012 r. k. 111, wydruk prowizyjny z dnia 4 grudnia 2012 r. k. 112, wydruk prowizyjny z dnia 2 maja 2014 r. k. 113.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o twierdzenia stron wyraźnie przyznane bądź niezaprzeczone przez przeciwnika (art. 229 k.p.c. oraz art. 230 k.p.c.) oraz dokumenty zgromadzone w aktach sprawy. Strony nie kwestionowały autentyczności przedłożonych dokumentów ani ich treści, Sąd zaś również nie miał wątpliwości co do ich mocy dowodowej, wobec czego uznał, iż były one przydatne do ustalenia stanu faktycznego. Ustalając stan faktyczny Sąd oparł się nadto na zeznaniach przesłuchanych w sprawie świadków: K. R. (k. 358v), R. M. (k. 359-360), J. R. (k. 403) oraz powódki T. L. (k. 404-405). Sąd nie znalazł żadnego powodu, dla którego miałby uznać zeznania któregośkolwiek z tych świadków za niewiarygodne. W ocenie Sądu świadkowie ci zeznawali w sposób szczerzy i przekonujący, a ich zeznania w pełni korespondowały z dokumentacją znajdującą się w aktach sprawy.

Szczególnie przydatne okazały się zeznania świadków R. M. oraz J. R., którzy jednoznacznie potwierdzili, iż powódka była profesjonalistką w swoim zawodzie oraz że swoją pracę wykonywała na najwyższym poziomie i z pełnym zaangażowaniem. Świadek R. M. zeznał nadto, iż T. L. była wzorem dla wielu agentów oraz że jej praca była bardzo wysoko oceniana przez pozwaną, a także potwierdził okoliczności wskazywane przez powódkę, a wynikające również z przedłożonych przez nią dokumentów, iż od 2007 r. pozwana spółka popadła w problemy finansowe, co skutkowało tym, że agentom pozwanej coraz trudniej było utrzymać dotychczasowych klientów.

Uzupełnienie zeznań ww. świadków stanowiły zeznania powódki T. L.. Sąd nie dopatrywał się w zeznaniach powódki tendencji do niezgodnego z prawdą przedstawiania zdarzeń – powódka bowiem w sposób rzeczowy odpowiadała na zadawane jej pytania, a jej zeznania korespondowały z treścią dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy oraz z zeznaniami przesłuchanych w sprawie świadków. Wobec nieusprawiedliwionego niestawienia strony pozwanej, mając na względzie dyspozycję przepisu art. 302 § 1 k.p.c. Sąd ograniczył dowód z przesłuchania stron do zeznań powódki.

W sprawie został ponadto dopuszczony dowód z opinii biegłego z zakresu księgowości celem sprawdzenia wartości przedmiotu sporu podanego przez powódkę. Powołany biegły sądowy B. D. dokonała wyliczenia wynagrodzenia pozwanej za okres ostatnich pięciu lat poprzedzających zakończenie współpracy pomiędzy stronami, tj. za okres od dnia 1 sierpnia 2007 r. do dnia 31 lipca 2012 r. wskazując, iż łączne wynagrodzenie powódki w tym okresie wyniosło 594.586,50 zł, tj. średnio 118.917,30 zł rocznie. Tym samym biegła sądowa potwierdziła prawidłowe wyliczenie przez powódkę wartości przedmiotu sporu. Sąd nie znalazł podstaw, dla których miałby uznać wyliczenia dokonane przez biegłego za nieprawidłowe bądź też niewiarygodne, wobec czego Sąd ustalił wartość przedmiotu sporu w niniejszej sprawie na poziomie wskazanym przez powódkę.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w całości.

W niniejszej sprawie powódka T. L. domagała się od pozwanego M. Towarzystwo (...) S.A. w W. (będącego następcą prawnym A. L. (...) – (...) Towarzystwo (...) na (...) S.A.) zapłaty świadczenia wyrównawczego z tytułu rozwiązania umów agencyjnych łączących strony.

Podstawę prawną żądania powódki stanowił przepis art. 764³ § 1 i 2 k.c., zgodnie z którym po rozwiązaniu umowy agencyjnej agent może żądać od dającego zlecenie świadczenia wyrównawczego, jeżeli w czasie trwania umowy agencyjnej pozyskał nowych klientów lub doprowadził do istotnego wzrostu obrotów z dotychczasowymi klientami, a dający zlecenie czerpie nadal znaczne korzyści z umów z tymi klientami. Roszczenie to przysługuje agentowi, jeżeli, biorąc pod uwagę wszystkie okoliczności, a zwłaszcza utratę przez agenta prowizji od umów zawartych przez dającego zlecenie z tymi klientami, przemawiają za tym względy słuszności. Świadczenie wyrównawcze nie może przekroczyć wysokości wynagrodzenia agenta za jeden rok, obliczonego na podstawie średniego rocznego wynagrodzenia uzyskanego w okresie ostatnich pięciu lat. Jeżeli umowa agencyjna trwała krócej niż pięć lat, wynagrodzenie to oblicza się z uwzględnieniem średniej z całego okresu jej trwania.

W przedmiotowej sprawie bezsporny pozostawał fakt, iż strony współpracowały ze sobą przez okres kilkunastu lat w oparciu o łączące je umowy agencyjne, tj. umowę agencyjną z dnia 1 lipca 1994 r., umowę z agentem z dnia 22 listopada 1996 r., umowę agencyjną z kierownikiem zespołu agentów z dnia 20 września 1997 r., umowę agencyjną z dnia 23 lutego 2011 r. oraz umowę z kierownikiem zespołu agentów z dnia 1 marca 2012 r.

Spór w niniejszej sprawie sprowadzał się natomiast do tego, czy powódce przysługuje od pozwanej świadczenie wyrównawcze z tytułu rozwiązania łączących je umów agencyjnych. Pozwana podnosiła bowiem, iż świadczenie takie powódce się nie należy z uwagi na wypowiedzenie przez pozwaną w dniu 10 lipca 2012 r. umów agencyjnych łączących strony z winy powódki. Strona pozwana powoływała się przy tym na przepis art. 764⁴ k.c., który stanowi, że świadczenie wyrównawcze nie przysługuje agentowi, jeżeli dający zlecenie wypowiedział umowę na skutek

okoliczności, za które odpowiedzialność ponosi agent, usprawiedliwiających wypowiedzenie umowy bez zachowania terminów wypowiedzenia. Pozwana twierdziła przy tym, iż zaszły podstawy do wypowiedzenia umów agencyjnych zawartych przez strony z winy powódki, albowiem powódka nie wywiązała się z przyjętych na siebie zobowiązań, tj. z zobowiązania wynikającego z pkt D1 umowy agencyjnej dotyczącego przyjęcia w każdym kolejnym kwartale rozliczeniowym co najmniej trzech wniosków o ubezpieczenie na życie, od których zapłacona została pierwsza pełna składka oraz z zobowiązania wynikającego z porozumienia z dnia 5 stycznia 2012 r.

Kluczową kwestią w niniejszej sprawie było zatem ustalenie czy w przedmiotowej sprawie rzeczywiście zaszły podstawy do wypowiedzenia przez pozwaną bez zachowania terminów wypowiedzenia umów agencyjnych łączących strony.

Jak już wyżej wspomniano, przypadki, w których agentowi nie przysługuje świadczenie wyrównawcze reguluje przepis art. 764⁴ k.c. Określa on przesłanki negatywne, których niezastnienie jest dodatkową okolicznością, od której zależy powstanie prawa do świadczenia wyrównawczego. Innymi słowy, w razie zaistnienia którejkolwiek ze wskazanych w art. 764⁴ k.c. sytuacji, mimo wypełnienia dyspozycji art. 764³ § 1 k.c., po stronie agenta nie powstaje prawo do świadczenia wyrównawczego. Pierwszą z przesłanek negatywnych jest wypowiedzenie umowy agencyjnej przez dającego zlecenie na skutek okoliczności, za które odpowiedzialność ponosi agent i które usprawiedliwiają wypowiedzenie umowy bez zachowania terminów wypowiedzenia. Oznacza to, że nie ma znaczenia, czy dający zlecenie wypowiedział umowę z zachowaniem terminów wypowiedzenia czy też ze skutkiem natychmiastowym. Ważna jest natomiast okoliczność, która spowodowała to wypowiedzenie. Agent nie nabywa prawa do świadczenia wyrównawczego tylko wówczas, gdy była to okoliczność, za którą on ponosi odpowiedzialność i która jednocześnie uzasadnia wypowiedzenie umowy agencyjnej bez zachowania terminów wypowiedzenia. Ciężar dowodu w zakresie zaistnienia okoliczności, za które odpowiedzialność ponosi agent i które usprawiedliwiają wypowiedzenie umowy bez zachowania terminów wypowiedzenia spoczywa przy tym na dającym zlecenie (zob. K. Kopaczyńska-Pieczniak, Komentarz do art. 764⁴ Kodeksu cywilnego [w:] Kidyba A. (red.), Gawlik Z., Janiak A., Kopaczyńska-Pieczniak K., Kozieł G., Niezbecka E., Sokołowski T., Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania - część szczególna, Lex nr 462854).

Przyczyny wypowiedzenia umowy bez zachowania terminów wypowiedzenia ustawodawca określił w art. 764² § 1 k.c., wskazując na niewykonanie obowiązków przez jedną ze stron w całości lub znacznej części, a także na zaistnienie nadzwyczajnych okoliczności. W piśmiennictwie wyjaśniono, że przez nadzwyczajne okoliczności należy rozumieć takie, które nie są objęte zwykłym ryzykiem kontraktowym i które jednocześnie nie polegają na niewykonywaniu obowiązków przez jedną ze stron w całości lub znacznej części. W piśmiennictwie wyjaśniono nadto, iż okoliczności, za które odpowiedzialność ponosi agent, usprawiedliwiające wypowiedzenie mu umowy bez zachowania terminów wypowiedzenia, to przede wszystkim postępowanie agenta zawinione w myśl reguł ogólnych - obiektywnie i subiektywnie (por. T. Wiśniewski w: Art. 764 (4), Kodeks cywilny. Komentarz. Księga trzecia. Zobowiązania, Lex el./2013, zob. też Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 24 marca 2016 r., VI ACa 234/15, LEX nr 2044270).

Jak już wyżej wskazano ciężar dowodu co do zaistnienia przesłanek negatywnych określonych w art. 764⁴ k.c., udaremniających skuteczność żądania powoda w przedmiocie zapłaty świadczenia wyrównawczego spoczywa dającym zlecenie, tj. pozwanej. Tymczasem pozwana nie zaoferowała żadnego dowodu na okoliczność zaistnienia podstaw do wypowiedzenia umów agencyjnych łączących strony z winy powódki i bez zachowania okresów wypowiedzenia. Powódka przedstawiła natomiast szereg dowodów na okoliczność przeciwną, tj. na okoliczność należytego wykonywania swoich obowiązków przez cały okres współpracy stron, w tym również w okresie bezpośrednio poprzedzającym wypowiedzenie. Z materiału dowodowego znajdującego się w aktach sprawy wynika bowiem bezsprzecznie, iż niemalże przez cały okres kilkunastoletniej współpracy z pozwaną T. L. była jednym z jej najlepszych agentów w P. oraz na świecie. Ponadto, jak wynika z przedłożonych przez powódkę dokumentów oraz z zeznań przesłuchanych w sprawie świadków zaangażowanie T. L. w pracę oraz jej profesjonalizm były wielokrotnie doceniane przez pozwaną, co znajdowało swoje odzwierciedlenie w licznych nagrodach, dyplomach oraz listach gratulacyjnych. Dzięki wynikom swojej pracy powódka była m. in. członkiem elitarnego Klubu (...) w P., skupiającego

najlepszych agentów ubezpieczeniowych i utrzymywała ten status przez okres 10 lat. Została również wyróżniona nagrodą międzynarodową (...) w latach 1997, 1998 i 1999. Co więcej, powódka już po 3 latach pracy u pozwanej dostała nominację na kierownika zespołu agentów, a zespoły którymi kierowała na przestrzeni 15 lat osiągały niezwykle dobre wyniki nie tylko w skali kraju, ale i w skali Europy i świata. Z przedstawionych przez powódkę dokumentów wynika, iż także w okresie sześciomiesięcznym poprzedzającym zakończenie współpracy stron powódka była chwalona na forum ogólnym za swoje osiągnięcia – także te związane z realizacją porozumienia z dnia 10 stycznia 2012 r., w tym za dobre przygotowanie nowych kandydatów na agentów.

Należy przy tym podkreślić, iż żadna z powyższych okoliczności nie była kwestionowana przez stronę pozwaną. Pozwana nie przedstawiła również jakichkolwiek dowodów, które podważyłyby prawdziwość twierdzeń powódki oraz zaoferowanych przez nią dowodów. Wobec powyższego nie sposób było podzielić stanowiska pozwanej, co do tego, iż w przedmiotowym stanie faktycznym zaszyły rzeczywiście podstawy do wypowiedzenia przez pozwaną umów agencyjnych łączących strony bez zachowania okresów wypowiedzenia.

Jedynie na marginesie wskazać należy, iż nawet gdyby strona pozwana wykazała, iż okoliczności wskazane przez nią w wypowiedzeniu z dnia 10 lipca 2012 r. (przyczyny wypowiedzenia) rzeczywiście zaistniały, to i tak nie mogłyby one zostać uznane za wystarczające do wypowiedzenia umowy bez zachowania okresów wypowiedzenia. W ocenie Sądu w przedmiotowym przypadku – tj. w sytuacji gdy powódka wykonała niemalże w 100 % porozumienie z dnia 10 stycznia 2012 r. oraz wobec tego, iż powódka przez cały okres współpracy stron – również w okresie sześciomiesięcznym poprzedzającym zakończenie tej współpracy – była jednym z najlepszych agentów pozwanej, nie można mówić o niewykonaniu przez nią obowiązków wynikających z umów agencyjnych w całości lub znacznej części, a także o zaistnieniu jakichkolwiek nadzwyczajnych okoliczności – a jedynie takie okoliczności, zgodnie z brzmieniem art. 764² § 1 k.c. mogły stanowić przyczynę wypowiedzenia umów agencyjnych bez zachowania terminów wypowiedzenia.

Nie sposób w tej sytuacji nie podzielić poglądu powódki, która podnosiła, iż pozwana dokonała wypowiedzenia umów agencyjnych łączących strony bez zachowania okresów wypowiedzenia wyłącznie w celu uniknięcia konieczności wypłacenia powódce świadczenia wyrównawczego, używając do tego argumentów nie znajdujących oparcia w stanie faktycznym.

Reasumując należy stwierdzić, iż pozwana nie wykazała, aby w niniejszej sprawie zaistniały jakiegokolwiek negatywne przesłanki wypłaty świadczenia wyrównawczego z art. 764⁴ k.c.

W dalszej kolejności należy odnieść się do zarzutu strony pozwanej, która podnosiła, że strony łączyły dwie umowy o współpracę, tj. umowa z agentem i umowa z kierownikiem zespołu agentów, wskazując jednocześnie, że z tytułu umowy z agentem powódka otrzymała w latach 2007 - 2012 łączne wynagrodzenie w wysokości 181.729,52 zł, wobec czego zdaniem pozwanej kwota należnego powódce świadczenia wyrównawczego mogła wynieść maksymalnie 36.345,90 zł. Należy jednak wskazać, iż zarzut ten był bardzo ogólnikowy, a pozwana nie wyjaśniła nawet w jaki sposób dokonała wyliczenia wskazanej wyżej kwoty świadczenia wyrównawczego. Należy nadto podkreślić, iż pozwana w niniejszym procesie pozostawała zupełnie bierna i zaniechała w zasadzie jakiegokolwiek inicjatywy dowodowej. Na potwierdzenie swoich twierdzeń przedstawiła wyłącznie jeden dokument, znajdujący się na k. 187, w postaci zestawienia prowizji life, nie wyjaśniając jednak w jaki sposób dokument ten miałby potwierdzić zasadność jej argumentacji. Zdaniem Sądu dokument ten niewiele wnosił do sprawy.

Odnosząc się do tego zarzutu należy nadto przywołać wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 6 lutego 2009 r., I ACa 752/08 (LEX nr 530980), w którym Sąd ten wskazał, iż podstawą obliczenia wysokości świadczenia wyrównawczego agenta ubezpieczeniowego powinna być liczba umów zawartych, kontynuowanych lub wznawianych przez agenta w czasie trwania umowy agencyjnej, a wyjątkowo w odniesieniu do agenta pełniącego w zespole funkcję kierowniczą także umowy zawarte z inicjatyw innych agentów, jeżeli zostały przejęte lub nadzorowane w sposób, który doprowadził do istotnego wzrostu obrotów przedsiębiorcy dającego zlecenie. Przy obliczaniu należy uwzględnić

każdy rodzaj wynagrodzenia z wyjątkiem zwrotu wydatków, nawet jeżeli miał on formę ryczałtu i nie wymagał udokumentowania, oraz potencjalnych prowizji.

Sąd w pełni podziela przywołany wyżej pogląd, iż świadczenie wyrównawcze winno być obliczone przy uwzględnieniu całego wynagrodzenia otrzymywanego przez agenta. Jak słusznie wskazała powódka przepis art. 764³ k.c. nie rozgranicza umów będących podstawą żądania świadczenia wyrównawczego ani nie wyłącza którejkolwiek z nich. Zdaniem Sądu brak jest więc jakichkolwiek podstaw, aby przy obliczaniu świadczenia wyrównawczego pominać umowę z kierownikiem zespołu agentów – w szczególności pozwana nie przedstawiła żadnych argumentów, które miałyby przemawiać za powyższym. Należy wskazać, iż powódka otrzymywała wynagrodzenie (prowizję) także w oparciu o umowę z kierownikiem zespołu agentów, a ponadto powódka głównie działając jako kierownik zespołu agentów doprowadziła do istotnego wzrostu obrotów pozwanej. Wobec powyższego Sąd nie znalazł podstaw do wyłączenia z podstawy obliczania świadczenia wyrównawczego którejkolwiek z umów łączących strony.

W dalszej kolejności strona pozwana podnosiła, że w zestawieniu prowizyjnym do wyliczenia świadczenia wyrównawczego nie powinna zostać uwzględniona prowizja z tytułu pośredniczenia przy zawieraniu umów o członkostwo w otwartym funduszu emerytalnym M., gdyż wykonywana była na rzecz innego podmiotu niż pozwana spółka i klienci pozyskani zostali jako klienci otwartego funduszu emerytalnego M., nie zaś jako klienci pozwanej. Pozwana jednak nie uargumentowała szerzej swoich twierdzeń, nie mówiąc już o poparciu ich stosowną dokumentacją. Co więcej, pozwana nawet nie wskazała, jaki odsetek prowizji otrzymywanej przez powódkę stanowi prowizja z tytułu pośredniczenia przy zawieraniu umów o członkostwo w otwartym funduszu emerytalnym M.. Tymczasem powódka odnosząc się do powyższego zarzutu podniosła, iż w ojej ocenie nie ma przeszkód, aby przy wyliczeniu świadczenia wyrównawczego uwzględnić także prowizję otrzymywaną przez nią z tytułu pośredniczenia przy zawieraniu umów o członkostwo w otwartym funduszu emerytalnym M., gdyż zmiana nazwy firmy z (...) (...) na M. (...) nie ma żadnego znaczenia, jako że powódka przez cały czas świadczyła usługi na rzecz pozwanej, bez względu na jej nazwę, a prowizje z tego tytułu stanowiły składową jej wynagrodzenia należnego od pozwanej. Sąd podziela w pełni stanowisko powódki w tym zakresie.

Należy również nadmienić, iż strona pozwana nie odniosła się nawet do argumentacji powódki dotyczącej wskazanej wyżej kwestii przedstawionej w piśmie z dnia 18 sierpnia 2015 r. (k. 218-219) ani nie przedstawiła żadnych przekonujących argumentów przemawiających za pominięciem przy wyliczeniu świadczenia wyrównawczego prowizji otrzymywanej przez powódkę z tytułu pośredniczenia przy zawieraniu umów o członkostwo w otwartym funduszu emerytalnym M.. Trzeba zaś podkreślić, iż każde twierdzenie strony (powoda i pozwanego) powinno być poparte stosownymi dowodami. Przepis art. 6 k.c. stanowi bowiem, iż ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Sformułowanie „ciężar udowodnienia” jednoznacznie wskazuje, że dotyczy przekonania Sądu o prawdziwości faktów powoływanych przez stronę. Natomiast o prawdziwości faktów powinien przekonać Sąd ten, kto wywodzi z nich skutki prawne. Co do zasady, na powodzie ciąży dowód faktów prawotwórczych, z którymi wiąże się jego żądanie, zaś pozwany - jeśli chce się bronić - powinien dowodzić, że zaistniały fakty niweczące to prawo lub uniemożliwiające jego powstanie. Skoro powódka wskazała, w jaki sposób wyliczyła należne jej świadczenie wyrównawcze i przedstawiła stosowne dokumenty w oparciu, o które dokonała takiego wyliczenia, to pozwana, zaprzeczając prawidłowości wyliczenia przez powódkę świadczenia wyrównawczego zobowiązana była do przekonania Sądu o zasadności swoich twierdzeń – zwłaszcza przedstawienia swoich wyliczeń, wskazania szczegółowego sposobu dokonania tych wyliczeń oraz przedłożenia dokumentów, w oparciu o które dokonała wyliczenia. Tego pozwana jednak nie uczyniła. Wobec powyższego niemożliwe było uznanie zarzutu strony pozwanej za skuteczny.

Strona pozwana broniła się również zarzucając, iż powódka nie wykazała spełnienia wszystkich przesłanek określonych w art. 764³ k.c., warunkujących wypłatę świadczenia wyrównawczego, albowiem w ocenie pozwanej nie udowodniła, że pozwana nadal czerpie znaczne korzyści z umów zawartych za pośrednictwem powódki.

Należy jednakże wskazać, iż ocenie Sądu, wbrew zarzutowi strony pozwanej, powódka zdołała wykazać zaistnienie wszystkich przesłanek określonych w art. 764³ k.c., od których zależy uzyskania prawa do żądania wypłaty świadczenia wyrównawczego.

Poza samą koniecznością wykazania rozwiązania stosunku agencyjnego do powstania roszczenia wyrównawczego niezbędne jest wystąpienie dalszych przesłanek, tj. pozyskania przez agenta w czasie trwania umowy agencyjnej nowych klientów lub doprowadzenie do istotnego wzrostu dochodu z dotychczasowymi klientami, a także dalszego czerpanie przez dającego zlecenie znacznych korzyści z umów zawartych ze wspomnianymi klientami. Ponadto za roszczeniem takim mają przemawiać względy słuszności.

Fakt rozwiązania umów agencyjnych łączących strony był w niniejszej sprawie bezsporny. Strona pozwana nie kwestionowała w zasadzie okoliczności pozyskania przez powódkę w czasie trwania umów agencyjnych nowych klientów ani okoliczności doprowadzenia przez powódkę do istotnego wzrostu dochodu z dotychczasowymi klientami. Co więcej, okoliczności te zostały wykazane w toku postępowania dowodowego, przede wszystkim dokumentami poświadczającymi otrzymywanie przez powódkę w całym okresie współpracy stron licznych nagród, dyplomów oraz listów gratulacyjnych za wysokie wyniki pracy. Okoliczności powyższe potwierdzili również przesłuchani w sprawie świadkowie.

W ocenie Sądu powódka zdołała również wykazać, iż pozwana spółka nadal czerpie znaczne korzyści z umów zawartych za pośrednictwem powódki. Na dowód powyższego zaoferowała bowiem dowód w postaci wydruków prowizyjnych (k. 111-113), z których jednoznacznie wynika, iż klienci pozyskani przez powódkę dla pozwanej w okresie od 1 grudnia 2011 r. do końca lipca 2012 r. wpłacili na konto pozwanej spółki składki ubezpieczeniowe w łącznej wysokości 2.338.604,00 zł, zaś w okresie od sierpnia 2011 r. do końca listopada 2012 r. w kwocie 1.236.090,00 zł. Z wydruków prowizyjnych wynika również, iż w latach następujących po zakończeniu umowy pomiędzy stronami pozwana czerpała nadal korzyści z pracy powódki – przykładowo bowiem za część roku 2014 r., tj. za okres do końca kwietnia 2014 r. na konto pozwanej spółki od klientów pozyskanych przez powódkę tytułem składek ubezpieczeniowych wpłynęła łącznie kwota 1.063.164,08 zł. Również przesłuchani w sprawie świadkowie potwierdzili, że część agentów wyszkolonych przez powódkę w trakcie jej współpracy z pozwaną nadal pracuje w pozwanej spółce, przysparzając pozwanej korzyści ze swojej pracy.

Warto w tym kontekście warto przytoczyć wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 września 2011 r., IV CSK 650/10 (LEX nr 1108540), w którym Sąd ten wskazał, że kontynuacja współpracy kontraktowej z klientami pozyskanymi przez byłego agenta może prowadzić do wielu wymiernych korzyści handlowych dla dającego zlecenie, niekoniecznie dających się zawsze wyrazić w odpowiednich sumach bezpośredniego dochodu (np. ukształtowanie się stałej klienteli, pozycja rynkowa dającego zlecenie, prognozy rozwojowe jego przedsiębiorstwa w zakresie określonego typu usług). Innymi słowy, aktywność agenta może po rozwiązaniu umowy spowodować możliwość uzyskania przez dającego zlecenie, stabilnych dochodów od określonej grupy klienteli (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 listopada 2005 r., I CK 207/05, OSNC 2006, nr 9, poz. 150). Od byłego agenta z wielu powodów nie można wymagać dowodu wystąpienia przesłanki uzyskania "znacznych korzyści" przez dającego zlecenie w odpowiednim wymiarze finansowym; takie wymaganie czyniłoby roszczenie byłego agenta - wbrew założeniu ustawodawcy - nieefektywnym prawnie.

W świetle przytoczonego wyżej wyroku należy uznać, iż wystarczające jest ogólne wykazanie przez agenta, iż dający zlecenie nadal czerpie znaczne korzyści z umów zawartych za pośrednictwem agenta (na które to korzyści może składać się wiele elementów), co też w ocenie Sądu powódka uczyniła.

Mając na uwadze wszystkie te okoliczności, a zwłaszcza utratę przez powódkę prowizji od umów zawartych przez pozwaną z pozyskanymi przez powódkę klientami, a także ponadprzeciętne zaangażowanie powódki w pracę skutkujące znaczną liczbą pozyskanych klientów i osiągnięciem korzyści z umów zawartych przez innych agentów (umowy nadzorowane przez powódkę jako kierownika zespołu) oraz uzyskanie znaczącego portfela umów, Sąd uznał, iż również względy słuszności przemawiają za uwzględnieniem roszczenia powódki. Na uwagę zasługuje również fakt, iż z materiału dowodowego znajdującego się w aktach sprawy jednoznacznie wynika, że powódka była wielokrotnie

nagradzana przez pozwaną jako bardzo dobry, wyróżniający się na tle innych, zaangażowany w pracę oraz niezwykle efektywny agent. Należy również podkreślić, że współpraca stron trwała przez kilkanaście lat i była bardzo owocna – powódka miała zatem prawo liczyć na dalszą wieloletnią współpracę z pozwaną. Tymczasem pozwana wypowiedziała powódce umowy agencyjne w sposób nagły, pozbawiając tym samym powódkę prawa do korzystania z tego co osiągnęła w trakcie kilkunastu lat pracy. Zdaniem Sądu wszystkie powyższe okoliczności przemawiają za przyznaniem powódce świadczenia wyrównawczego w najwyższej możliwej wysokości, ustalonej w oparciu o art. 764³ § 2 k.c.

Sąd Okręgowy opierając się na przedłożonych przez powódkę dokumentach, w szczególności na wyliczeniu wysokości świadczenia wyrównawczego (k. 61), rachunkach za rok 2007 (k. 62-81), zeznaniach podatkowych powódki za lata 2008-2011 (k. 82-89) oraz rachunkach za rok 2012 (k. 90-110) uznał, iż żądana przez powódkę kwota 118.917,00 zł nie przekracza wysokości wynagrodzenia agenta za jeden rok, obliczonego na podstawie średniego rocznego wynagrodzenia uzyskanego w okresie ostatnich pięciu lat, a zatem odpowiada warunkom określonym w art. 764³ § 2 k.c. Przy ustalaniu wysokości świadczenia wyrównawczego powódki Sąd posiłkował się również opinią biegłego sądowego, który został powołany celem sprawdzenia wartości przedmiotu sporu, a który potwierdził prawidłowość wyliczeń powódki co do należnego jej świadczenia wyrównawczego. Sąd nie zgodził się jednak z biegłym, który stwierdził, że ponieważ z chwilą rozwiązania umowy agencyjnej agent przestaje ponosić koszty związane z jej wykonywaniem, to w ocenie biegłego średnia arytmetyczna wynagrodzenia T. L. winna zostać pomniejszona o koszty prowadzenia działalności (opinia biegłego k. 254-268, opinia uzupełniająca biegłego k. 307-311). Zdaniem Sądu obniżanie średniego rocznego wynagrodzenia powódki za okres ostatnich pięciu lat o koszty działalności nie znajduje oparcia w przepisach prawa, a zwłaszcza w przepisie art. 764³ k.c.

Mając na uwadze powyższe należało stwierdzić, że spełnione zostały wszystkie przesłanki wynikające z art. 764³ § 1 k.c., a jednocześnie nie wykazano zaistnienia przesłanek ujemnych określonych w art. 764⁴ k.c. Wobec tego Sąd uznał za zasadne zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki dochodzonej przez nią kwoty w wysokości 118.917,00 zł tytułem świadczenia wyrównawczego.

Odsetki od kwoty należności głównej zostały przez Sąd naliczone, stosownie do treści art. 481 k.c., w wysokości ustawowej od dnia 20 maja 2013 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. Natomiast od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty naliczono odsetki ustawowe za opóźnienie. Z dokumentacji znajdującej się w aktach sprawy wynika bowiem, iż pozwana otrzymała żądanie powódki w przedmiocie wypłaty świadczenia wyrównawczego najpóźniej w dniu 20 maja 2013 r. (pismo k. 154). Należało zatem uznać, iż pozwana najpóźniej w tej dacie popadła w opóźnienie w zapłacie świadczenia wyrównawczego w stosunku do powódki.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c., z którego wynika że strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (zasada odpowiedzialności za wynik procesu). Zwrot tych kosztów przysługuje powódce, bowiem jej pełnomocnik procesowy będący adwokatem zgłosił żądanie ich zasądzenia (art. 109 k.p.c.). Na koszty celowego dochodzenia praw przez powódkę składały się w przedmiotowym postępowaniu: opłata od pozwu w wysokości 5.946,00 zł, wynagrodzenie pełnomocnika procesowego powódki będącego adwokatem (3.600,00 zł) ustalone na podstawie § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. Dz. U. z 2013r., poz. 461) oraz wynagrodzenie biegłego wypłacone z zaliczki uiszczonej przez powódkę (700,00 zł). W związku z powyższym należało zasądzić od pozwanej na rzecz powódki kwotę 10.246,00 zł tytułem kosztów procesu.

Zgodnie z art. 83 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r., o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2010 r., Nr 90, poz. 594 ze zm.) jeżeli przepisy ustawy przewidują obowiązek działania i dokonywania czynności połączonej z wydatkami z urzędu, sąd zarządzi wykonanie tej czynności, a kwotę potrzebną na ich pokrycie wykląda tymczasowo Skarb Państwa. W orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie sąd orzeka o poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa wydatkach, stosując odpowiednio przepisy art. 113. Przepis art. 113 ust. 1 u.k.s.c. stanowi zaś, że „kosztami sądowymi, których strona nie miała obowiązku uiścić lub których nie miał obowiązku uiścić kurator albo

prokurator, sąd w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji obciąży przeciwnika, jeżeli istnieją do tego podstawy, przy odpowiednim zastosowaniu zasad obowiązujących przy zwrocie kosztów procesu”. W związku z powyższym w pkt III wyroku Sąd nakazał pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego w Warszawie) kwotę 212,48 zł tytułem zwrotu wydatków poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa na wynagrodzenie biegłego sądowego oraz wydatków związanych ze stawiennictwem świadka.

Mając na uwadze powyższe, na podstawie powołanych przepisów prawa, Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.

SSO Katarzyna Kisiel

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem proszę doręczyć pełnomocnikowi strony pozwanej.

SSO Katarzyna Kisiel